

ПЕРИОДИЧЕСКО СПИСАНИЕ

НА

БЪЛГАРСКОТО КНИЖОВНО ДРУЖЕСТВО

ВЪ СРЪДЕЦЪ.

РЕДАКТОРЪ Т. ПЪБЕВЪ.

Умъ царува,
Умъ робува,
.....
Нар. пословица.

КНИЖКА XI.

СРЪДЕЦЪ

ДЪРЖАВНА ПЕЧАТНИЦА

1884.

СЪДЪРЖАНИЕ.

	Страни.
I. Пятни бълбжки за Срѣдня Гора и за Родопскитѣ планини. (Продължение отъ кн. X и край). Съобщава Д-ръ Конст. Иречекъ.	1
II. Унтеръ-офицерскій въпросъ въ главнитѣ европейски армии и състоянието му въ нашата армия. Отъ Поручика Хр. Златоустова.	34
III. Дневникъ по съгражданъето първата българска въ Цариградъ черква, св. Стефанъ 1847—1849 г. Отъ Ник. Евт. Сапуновъ.	59
IV. Стихотворения:	
✓ 1) <i>Нашитѣ дѣди</i> (<i>Боянъ магесникътъ, повъ Богумилъ</i>). (Продължение отъ кн. X и край). Отъ автора на <i>Suspiria de Profundis</i>	114
2) <i>I. Майската царица</i> ; <i>II. Прѣдъ новата година</i> ; <i>III. Край</i> . Отъ Ив. П. Славейкова.	123
V. Народни пѣсни и приказки:	
1) <i>Къко су се побунили Бугарете</i> (пѣсень). Съобщава П. Байкушевъ.	131
2) <i>Златната ябука</i> (приказка). Съобщава П. Байкушевъ.	137
VI. Книжнина:	
I. Рецензии: 1) <i>Българската Христолатия или Сборникъ отъ избрани образци по всичкитѣ родове съчинения</i> . Части I и II. (Проза и Поезия). Съставили И. Вазовъ и К. Величковъ. Пловдивъ, 1884 г. Рецензира П. П—въ.	140
2) <i>Спомени за страшната пролѣтъ въ Ахж-Челеби прѣзъ 1876 год.</i> Отъ Хр. П. Константиновъ. Пловдивъ, 1884 год. Пище П. П—въ.	144
3) <i>Домашни забавления или пѣсни дѣтски и разни други</i> . Съставилъ Марко Д. Балабановъ. София, 1884 год. П. П—въ.	146
II. Книгописъ: Книги, получени въ замѣна или подарени за библиотеката на „Бълг. Кн. Дружество“	152
VII. Печатни погрѣшки.	156

СТИХОТВОРЕНИЯ.

НАШИТЪ ДЪДИ

(Боянъ магѣсникътъ, Попъ Богумилъ).

Отъ автора на *Suspiria de Profundis*.

(Продължение отъ кн. X.).

II.

„ПОПЪ БОГУМИЛЪ“ (ПСАЛМИ И ПРИТЧИ).

Къмъ читателѣтъ.

Въ избора на единъ планъ за *Нашитъ Дъди*, намъ се видѣ твърдѣ умѣстно да прѣдставимъ свѣтлѣйшитѣ и високославни лица на *Бояна* и *Богумила* въ нѣколко исторически *Баллади*. Но ако фантастически ликъ на Бояна Магесника може да се характеризира въ вишеречената поетическа форма, — за строгата и апокалиптическа личност на Попъ Богумила сж нуждни по-широки кадри. Ние измѣнихме слѣдователно планътъ си и се опитахме да очертаемъ, въ цѣлъ единъ редъ гимни и притчи, вѣручението и пастирската въсторженност на знаменитий български първосвещеникъ и реформаторъ.

X. —

Господину Петру Генчеву, посвещавамъ настоящитѣ страници. — X.

I.

О ти, когото никой не смѣй да славослови,
Ти който безъ Олтарь си, и безъ жреци и волхви,

Сатанъ, о Духъ нечистий,
На мойтѣ окаянства творецъ единственъ ти си!

О Царю на ноцитѣ, Владѣтелю подземний,
О ти, на всеко слънце съперниче всевѣчний,

Сатанъ, о Духъ нечистий,
На мойтѣ окаянства творецъ единственъ ти си!

Ти който горделиво отказа да слугувашъ,
И противъ Бога всички злотворници бунтувашъ,

Сатанъ, о Духъ нечистий,
На мойтѣ окаянства единственъ творецъ ти си!

О ти, комуто ликътъ съ дѣвически черти е,
Ти който викашъ блудний при тебе да се крие,

Сатанъ, о Духъ нечистий,
На мойтѣ окаянства единственъ творецъ ти си!

Ти който буйни страсти полагашъ ни въ сърцето,
И послѣ съ грозни бръчки чъртаешъ на лицето,

Сатанъ, о Духъ нечистий,
На мойтѣ окаянства единственъ творецъ ти си!

Ти който украшавашъ долинитѣ съ цвѣтята,
И тигърски въздишки истъргвашъ отъ жената,

Сатанъ, о Духъ нечистий,
На мойтѣ окаянства творецъ единственъ ти си!

Ти който нови сласти отъ часъ на часъ създавашъ,
На лепричавий даже осмивка сладка давашъ,

Сатанъ, о Духъ нечистий,
На мойтѣ окаянства творецъ единственъ ти си!

Ти който пѣшешъ гимни за своя честь и слава,
Прѣдъ тебъ когато грѣшния обезоръженъ пада,

Сатанъ, о Духъ нечистий,
На мойтѣ окаянства единственъ творецъ ти си!

Ти който давашъ знание за злото и доброто,
Къмъ всичко забранено привличашъ ни окоето,

Сатанъ, о Духъ нечистий,
На мойтѣ окаянства единственъ творецъ ти си!

Ти който само дебнишъ минута за побѣда,
Мислителтъ когато челото си навежда,

Сатанъ, о Духъ нечистий,
На мойтѣ окаянства единственъ творецъ ти си!

Ти който ни обаждашъ въ кои гори далечни
Създательтъ заровилъ е камъни безцѣнни,

Сатанъ, о Духъ нечистий,
На мойтъ окаянства единственъ творецъ ти си!

Ти който миренъ погледъ на всѣкий влѣхва давашъ,
Догдѣто падне мъртъвъвъ всегда го придружавашъ,

Сатанъ, о Духъ нечистий,
На мойтъ окаянства единственъ творецъ ти си!

Ти който съ було тайно, прѣдъ наш'тѣ слаби ноги,
Закривашъ всички бездни и пропасти дълбоки,

Сатанъ, о Духъ нечистий,
На мойтъ окаянства творецъ единственъ ти си!

Ти който, за да може да се потъпква слабий,
Тирана на научи оржжия да прави,

Сатанъ, о Духъ нечистий,
На мойтъ окаянства творецъ единственъ ти си!

* *

Проклинямъ те, о Демонъ, и тамо въ небесата,
Кждѣто си царувалъ, щастливъ и горделивъ,
И тука на земята, и въ дъното на Ада,
Кждѣто мълчеливо мечтаешъ, зълъ и дивъ!

II.

Сега вече разбирамъ, че нашитѣ мисли
Сж суетни сѣнки и праздни мечти,
Че въ Тебе се сливатъ свѣтовнитѣ сили,
Че Пръвъ и Послѣденъ, о Боже, си Ти!

Сега вече разбирамъ, че наш'тѣ надѣжди,
Че нашитѣ земни дѣла и борби,
Че наш'та Наука, че наш'тѣ побѣди,
Прѣдъ Твойто величье сж прахъ и тъми!

Че Ти само, Творче, създавашъ, владѣешъ,
На сѣкоя тайна знашъ извора гдѣ-й,
Че вѣнъ отъ Врѣмето Ти само живѣешъ,
Че мощното Слънце за Тебъ само грѣй!

Че всичко за Тебъ е, понеже отъ Тебъ е,
Че Ти само билъ си, ще бждешъ, и си

Духътъ на Душитѣ и на Свѣтоветѣ,
Че всѣкой лучъ иде отъ Твойтѣ зари!

Разбирамъ, о Творче, ний колко сме малки
Въ безкрайний Миръ видимъ, въ невидимий свѣтъ,
Разбирамъ, че наш'тѣ сждбини сж кратки,
Че Ти си Всевѣченъ, Всемждъръ, Всесвятъ!

Кат' слабичка вѣтва чловѣкъ се привива,
Когато безъ Тебе въ живота върви,
Безъ Тебе свѣтътъ е безплодна пустиня,
И днитѣ безъ Тебе за насъ сж ноци!

Когато се смѣси въ свѣтовната гимна
Плачътъ на чловѣка, тогазъ, Творче мой,
Върху му Ти щедро простирашъ дѣсница
И давашъ му щастье, утѣха, покой!

* *

Ти си Този що прощава,
Ти си Господъ, Ти си Богъ,
Ти си Този що наказва, —
Богъ Всеблагъ, и Господъ строгъ!

Ти си Този все що може,
Ти си този все що знай,
Всички сили въ Тебъ сж, Боже,
Само Твойта воля трай!

Ти си Този вредъ що глѣда,
Въ сжщий мигъ си навждѣ,
Безпрѣдѣлната Вселенна
Е подъ Столтътъ Ти зрѣнце!

Ти Баща си на бащитѣ,
И на всѣкий духъ срѣда,
Небесата и звѣздитѣ
Плодъ на твоята сж ржка!

Бжджщността Ти обръщашъ
Въ минжло и въ старини,
Творче мой, и Ти разгръщашъ
Книгата на вси Сжди!

* *

Къмъ Тебе прибѣгвамъ, и въ Тебъ се надѣвамъ,
 Принасямъ Ти въ жертва
 Въ душата си сичко каквото намѣрвамъ
 Достойно за Тебя!

И Тебъ исповѣдвамъ, и Тебъ само пѣж
 Господни Псалми,
 И Тебе ще славя, и въ Тебъ ще живя, —
 Отче мой добрий!

И всека въздишка изъ мойта утроба
 Ще бѣде Молитва,
 Догдѣто день доде, о Блаже, прѣзъ гроба
 До Тебе да стигна!

* *

Прѣдпазвай ме, Творче, отъ слѣпи сжжденя,
 Отъ луди мечти,
 Прѣдпазвай ме, Боже, отъ лоши видѣнья,
 Отъ Духове зли!

Когато навеждамъ лице подъ товара
 На тежката скърбъ,
 Когато нещастье кат' молния пада
 На слабый ми гърбъ,

Умътъ ми когато се спрѣ върху Злото
 И пита защо е създадено то,
 Когато въ съблазни ми пада окоето
 И търси да гледа прѣзъ твойто око,

Когато оплаквамъ чловѣшката слабостъ,
 Чловѣшкитѣ язви и горчевини, —
 И питамъ що станж блаженната родостъ
 На наш'тѣ бащи,

Когато поглеждамъ надирѣ, и виждамъ
 Изгубений Рай,
 Блаженството търещ навредъ, и разбирамъ,
 Че всеичко минува, че нищо не трай,

Прѣдпазвай ме, Спасе, отъ слѣпи сжжденя
 Отъ луди мечти,
 Прѣдпазвай ме, Творче, отъ лоши видѣнья,
 Отъ Духови зли!

Ш.

Притчи.

Свѣтътъ — отворена е книга,
 И всекой може да успѣе
 По нѣщо въ нея да прочита,
 И нѣщичко да разумѣе...

Но онзи впълно я разбира,
 Добрѣ да я тълкува знай, —
 Неявни знаци който вижда
 На всекий листъ, отъ край до край.

Не стига само да прочита, —
 И слѣпий знае да чете:
 Учи се думи да намирашъ
 Мѣжду самитѣ редовце...

Чети наопако въ сърдцата,
 Избрѣщай буквитѣ, рови; —
 Търси онуй което бѣга,
 Отъ голий погледъ се бои...

И съ прѣстъ похващай всеко дѣло,
 Разглеждай всека речъ на свѣщъ,
 Търси срамътъ на всеко чело
 И сѣнката задъ всека вещь...

* * *

Жената ражда чловѣка, —
 Но да ли тя го ражда голъ?
 О, да ли всека майка тежка
 Съзнава свойта страшна роль?

Жената дава плътъ и кости
 На отрока новорожденъ, —
 Но той всегда съ себе носи
 Сждбата си на бѣлий день...

И както сѣнката ни ходи,
 Кждѣто идимъ, подиръ насъ,
 Сждбата ни така на гони,
 Отъ първий ни до дирний часъ!...

* * *

Спи спокойно, отрокъ милый,
Юнецъ още нероденъ,
Спи всевѣчно въ мойтѣ сили,
Спи, о духъ невъплотенъ!

Земна форма, видѣ вещественъ,
Сж вериги, чадо мой,
Спи въ незнайний миръ божественъ,
Въ непрѣкъсваный покой!

Крѣвь и плѣтъ, обемъ, пространство,
Черъ затворъ сж, тежѣкъ мракъ,
Врѣменното е злощастно —
Спи въ баща си, ангелъ благъ!

Спи въ сърцето ми, въ умѣтъ ми,
Спи въ гърдитѣ ми до край,
Живитѣ сж, чадо, смъртни,
Нищо въ живий свѣтъ не трай!

До-ще часъ и ще огаснатъ
Въ менъ умѣтъ и мисълъта, —
Нерожденнитѣ не падатъ
Никога въ таквазъ тъма!..

* * *

Чловѣшкий умъ и воля трѣба
На здрава почва да допрѣтъ,
За да въздигнатъ трайна сграда,
И бждѣще да създадѣтъ.

И нѣма ли подобна почва, —
Безплоденъ е чловѣшкий духъ,
И всека сила е безплодна,
— Чловѣкъ е корень гнилъ и сухъ!

Бащи, дѣца, гответе почва,
И расчистете навсѣдѣ,
Защото ново врѣме почна,
И трѣба вече да се сѣи!..

* * *

Безстрашенъ, тихъ и хладнокрѣвенъ,
Върви по пѣтя си, върви,
И съ свѣтека опитность изпълненъ
Лицето право си носи.

Бжди мравка невъзмутима,
Бжди орелъ неустрашимъ,
Бжди пчела неуморима,
— И пакъ си спомнай че си димъ!

Припомнай си че си явлѣне
Минутно въ безконечний вѣкъ, —
И всекога търси спасенѣе
Въ мисълъта че си чловѣкъ!

* * *

Злината и Срамътъ пѣтувахъ съдружно.
Срамътъ, лѣнивъ и слабъ, и малко нѣщо хромъ,
Поспираше се вредъ, попѣшкваше си глухо,
Запитваше дали наблизо има домъ.

Но бърза кат' стрѣла и пѣргава, Злината
Започна да ругай злощастний си другаръ,
Остави го — подиръ като му взѣ нѣщата,
И се подпѣти къмъ не знаж кой пазаръ..

Тогази бѣдний Срамъ, отчаянъ, босъ, безъ дрѣха,
На чуждо мѣсто, самъ, повлече се назадъ;
Но Добрината го случайно негдѣ срѣщна,
Подаде му рѣка, прибра го като братъ.

IV.

Духътъ на доброто.

Триста вѣка те прислѣдвамъ,
Триста вѣка те зовѣ,
И лицето си навеждамъ
Къмъ безмолвната земя,

Триста вѣка славословѣ
Твойто име навсѣдѣ,

И всегда безъ тебе ходя
Подъ безмолвного небе,

Гдѣ си, о Добро, кждѣ си?
Срѣдъ чловѣшкитѣ мечти,
Гдѣ сж твойтѣ тайни вѣчни,
Твойтѣ вѣчни свѣтлинй?.

Твоя гласъ да чуж искамъ,
Тебъ да срѣщна и съзра,
О Добро! Къмъ тебе тичамъ,
Тебъ всегда боготвори!

Върху всѣкоя Голгота,
Всѣкий страждущъ мѣченикъ
Ми говори и припомва
Сѣ за Тебъ, о Духъ Великъ!

Духътъ на Доброто викатъ
Вси левити и пѣвци,
И рждѣтѣ си повдигатъ
Къмъ небеснитѣ зари!

Чакамъ, чакамъ триста вѣка,
Днесъ както на първий день,
Но до тоя часъ те нѣма,
Бѣгашъ, бѣгашъ ти прѣдъ менъ!

Триста вѣка колѣничамъ
Въ твоя храмъ благословенъ,
Въ тебъ да се пречистя искамъ,
Днесъ както на първий день!

*

Тѣй мълви, и тѣй въздиша
Бѣдний чловѣшки родъ,
И подиръ Доброто тича,
Съ бързъ и безпреривенъ ходъ.

И до дирнята въздишка,
На послѣдний чловѣкъ,
Тѣй всегда ше се изнизва
Всѣкий вѣкъ слѣдъ всѣкий вѣкъ.

I.

МАЙСКАТА ЦАРИЦА.¹⁾

(Преводъ отъ Английски).

Събуди ме рано, мамо,
Раничко ме разбуди,
Сутра ще за мен' да бжде
Най-честитъ и весель день.
Азъ го чакамъ с' нетърпѣнье,
Щешъ ли ме повѣрва ти,
Мойтѣ дружки Май Царица
Сутра мене щжтъ избра.

Казватъ има много мѣми
Тукъ по нашитѣ страни,
Съ вити вѣжди, черни очи,
Съ хубость нѣжна — красоти;
Но нѣмало хубавица
Друга втора кат' Алица,
Та за туй на Май Царица
Сутра мене щжтъ избра.

Събуди ме, разбуди ме,
Азъ дълбоко спя, ти знашъ;
Рано трѣбва ми да станъ,
Цвѣтъе да си наберж
И отъ цвѣтъе буйни китки
И вѣнци да оплетъ,
Че другарки Май Царица
Сутра мене щжтъ избра.

Като идехъ отъ разходка,
Видѣхъ Робинъ, че стои
Тамъ умисленъ при рѣката
Подъ елховото дърво.

¹⁾ Отъ Английский поетъ Алфредъ Тенисовъ. Това стихотворение се счита едно отъ най-хубавитѣ му. То е въ три части: Майската Царица, прѣдъ Новата Година и Край или по-добрѣ Прѣдъ Смъртъта. На Български съществува прѣводътъ само на двѣтѣ първи части отъ И. Вазова, който го е прѣвелъ ритмовано отъ Руски прѣводъ.